

BESTELLENMİŞ ŞİİRLER

9.BÖLÜM

Sevgili Türkçe Dostları, Türkçenin Sesi Radyosundan sesimizin ulaştığı her yeri saygı ve sevgilerimizle selamlıyoruz. Yeni bir hafta ve yeni bir bölümle sizlerle beraber olabilmenin mutluluğu içerisindeyiz. Bestelenmiş Şiirler adlı programımızda hep olduğu gibi bugünde kıymetli bir şairimizi anacağız ve eserlerinden vereceğimiz örneklerle yine şiir ve müziğin buluşmasına şahit olacağız.

Bu bölümde eserlerine ve sanat anlayışına değineceğimiz şair; Türk Edebiyatının önemli bir ismi olan Orhan Veli Kanık.

13 Nisan 1914 tarihinde İstanbul'da doğan Orhan Veli, 1933 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe bölümüne girmiştir. 1935 yılında eğitimini yarıda bırakıp Ankara'ya dönen sanatçı, 1936-1942 yılları arasında, PTT Genel Müdürlüğü Telgraf İşleri Reisliği Milletlerarası Nizamlar Bürosu'nda memurluk yapmıştır. 1945 senesinde MEB Tercüme Bürosu'nda memur olarak çalışmaya başlamıştır. Bu görevi sırasında "MEB Dünya Edebiyatlarından Tercümeler" serisinde Fransızcadan çeviriler yapmıştır. Milli Eğitim Bakanı Reşat Şemsettin Sırer'n baskıcı yönetimine uyum sağlayamayan Kanık, 1947 senesinde görevinden istifa etmiştir. Bu tarihten sonra resmi bir görev üstlenmeyen şair, geçimini yazarlık ve çevirmenlik yaparak sağlamıştır.

1947 senesinde Mehmet Ali Aybar'ın çıkardığı Hür ve Zincirli Hürriyet gazetelerinde yarı siyasal değerlendirmeler, eleştiriler kaleme almıştır. 1948 yılında Ulus'ta "Yolcu Notları"nı yayımlamış ve "La Fontaine'in Masalları"nı Türkçeye çevirmiştir. 1949 tarihinde Ankara'da Yaprak dergisini çıkarmaya başlayan sanatçı, 1950'ye kadar 28 sayı çıkan derginin neredeyse tüm işlerini kendisi yürütmüştür.

Ankara'da 10 Kasım 1950 tarihinde bir gece belediyenin kazdırdığı bir çukura düşen sanatçı başından hafifçe yaralanmıştır. Bu olaydan 4 gün sonra, İstanbul'da bir arkadaşının evinde yemek yerken rahatsızlanmıştır. Geçirdiği beyin kanamasının zamanında teşhis edilememesi yüzünden, 14 Kasım 1950 gecesi Cerrahpaşa Hastanesi'nde hayata gözlerini kapamıştır.

Değerli Türkçe dostları dilerseniz şimdi Orhan Veli şiirine en güzel örneklerden biri olan 'İstanbul'u Dinliyorum'u önce şiir olarak seslendirelim, ardından Zülfü Livaneli'nin beste ve yorumuyla dinleyelim.

Şiir: İstanbul'u dinliyorum
Şair: Orhan Veli Kanık
Şiiri Seslendiren: Alper Tuna
Beste ve Yorum: Zülfü Livaneli

İstanbul'u Dinliyorum

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı
Önce hafiften bir rüzgâr esiyor;
Yavaş yavaş sallanıyor
Yapraklar, ağaçlarda;
Uzarlarda, çok uzarlarda,
Sucuların hiç durmayan çingirakları
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Kuşlar geçiyor, derken;
Yükseklerden, sürü sürü, çığlık çığlık.
Ağlar çekiliyor dalyanlarda;
Bir kadının suya değişiyor ayakları;
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Serin serin Kapalıçarşı
Cıvı cıvı Mahmutpaşa
Güvercin dolu avlular
Çekiç sesleri geliyor doklardan
Güzelim bahar rüzgârında ter kokuları;
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Başımda eski âlemlerin sarhoşluğu
Loş kayıkhaneleriyle bir yalı;
Dinmiş İodosların uğultusu içinde
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Bir yosma geçiyor kaldırımdan;
Küfürler, şarkılar, türküler, laf atmalar.
Bir şey düşüyor elinden yere;
Bir gül olmalı;
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Bir kuş çırpınıyor eteklerinde;
Alnın sıcak mı, değil mi, biliyorum;
Dudakların ıslak mı, değil mi, biliyorum;
Beyaz bir ay doğuyor fıstıkların arkasından
Kalbinin vuruşundan anlıyorum;
İstanbul'u dinliyorum.

***

Edebiyata ilgisi daha ilkokulda başlayan Orhan Veli, ortaokulda Oktay Rifat ve lisede Melih Cevdet ile tanışmıştır. Bu şekilde ölüme dek sürecek bir dostluğun temelleri atılmıştır. Lise öğrencisi olan üç arkadaş, yazdıkları şiirleri birbirlerine okumuşlar, sanat sorunları üzerinde tartışmışlardır. Bu üç sıkı dost lisede kooperatifin parasıyla "Sesimiz" adlı bir dergi yayımlamışlardır.

Orhan Veli, lise öğretmeni Ahmet Hamdi Tanpınar'dan yardım görmüştür. Onun özendirmeleri ve yüreklendirmeleriyle yazmaya devam etmiştir. Edebiyat dünyasına kendisini Nahit Sırrı Örik'in önerisiyle 1936 tarihli Varlık dergisinde yayımladığı şiirleriyle tanıtmıştır.

1936-1941 yılları arasında Varlık Dergisi'nin yanı sıra İnsan, Ses, Gençlik, Küllük, İnkılâpçı Gençlik dergilerinde de eserlerini yayımlamıştır. Şair, bu dönem şiirlerinde dil ve dış yapı özellikleri açısından Hececilere; içerik ve şiir anlayışı açısından da Ahmet Haşim, Necip Fazıl, Cahit Sıtkı ve Ahmet Hamdi gibi öz şiircilere benzer eserler meydana getirmiştir. 1937 yılından sonraki şiirlerinde ise, geleneksellikten uzaklaşmaya başlamış ve dizelerin alışılmış düzenini değiştirmiştir.

Orhan Veli ve arkadaşlarının şiirde yaptığı yenilikler, 1941 yılında Garip kitabında birleştirdikleri eserlerle bir harekete dönüşmüştür. Kitap, edebiyat çevrelerinde büyük ses getirmiş ve birçok övgü ve yergi almıştır.

Cumhuriyet Dönemi Türk şiirinde yeni bir çığır açan Orhan Veli, Birinci Yeni, diğer adıyla Garip hareketinin en önemli ismidir. Orhan Veli, Türk şiirinde Oktay Rifat, Melih Cevdet'le birlikte büyük bir atılım yapmış ve yeni bir anlayışın öncüsü olmuştur. 1941'de Garip adlı şiir kitabı ve yazdığı ön sözde Türk şiirine yepyeni bir hava getirmek gerektiğini savunur. Orhan Veli'nin yazdığı ön sözde, "hece ölçüsü ve uyağın şiiri yozlaştırdığı" savunulmakta ve "şiirin insanın beş duyusuna değil, beynine seslenen bir söz sanatı olduğu" belirtilmektedir. O, şairaneliğe, edebi sanatlara, ölçü ve kafiye karşıdır; Türk şiirini yıpranmış kalıplardan, klişe sözlerden kurtarıp sokağa, gerçek hayata, yapmacıksız ve doğal bir söyleyişle günlük yaşamın içine taşımayı amaçlar. Bu yüzden yalın ve anlaşılır halk dilini kullanarak esprili, nükteli ve realist şiirler yazmıştır. Onda nükteli realizm ve lirizm vardır. La Fontaine'inkine benzer fabllar yazmıştır. Nasrettin Hoca fıkralarını nazma dönüştürmüştür.

Sevgili Türkçe Dostları şimdi dilerseniz Orhan Veli'nin bestelenmiş şiirlerinden bir örnek daha sunalım. Orhan Veli'nin 'Anlatamıyorum' adlı nerdeyse herkes tarafından ezbere bilinen şiiri, müzisyen Altan İlter tarafından bestelenmiş ve yorumlarıyla Türk müziğinde efsaneleşmiş bir isim olan Müslüm Gürses tarafından vefatından kısa bir süre önce yorumlanmıştır. O halde biz de vakit kaybetmeden önce şiiri ve ardından besteyi büyük bir zevkle sizlere sunalım.

Şiir: Anlatamıyorum
Şair: Orhan Veli Kanık
Şiiri Seslendiren: Alper Tuna
Beste: Altan İlter
Yorum: Müslüm Gürses

ANLATAMIYORUM

Ağlasam sesimi duyar mısınız,
Mısralarımda;
Dokunabilir misiniz,
Göz yaşlarıma, ellerinizle?

Bilmezdim şarkıların bu kadar güzel,
Kelimelerinse kifayetsiz olduğunu
Bu derde düşmeden önce.

Bir yer var, biliyorum;
Her şeyi söylemek mümkün;
Epeyce yaklaşmışım, duyuyorum;
Anlatamıyorum

***

Sevgili dinleyicilerimiz bir program süresine sığdıracaklarımız şimdilik bunlar. Orhan Veli'nin şiir ve sanat anlayışını, yeterli olmamakla birlikte, kısaca anlatmaya çalıştık. Haftaya bir başka şairimizden bahsetmeye ve eserlerinden örnekler sunmaya çalışacağız. Tekrar siz değerli Türkçe dostlarına saygı ve sevgilerimizi sunuyor, müzik ve şiir dolu günler diliyoruz. Hoşça kalınız.